

Nominasjon - Utdanningskvalitetsprisen for høyere utdanning 2021

Søknad

Nominasjonsnummer UKPHU-2021/10043

Navn på tiltak

Prosjektforum – praksis som koplingsarena mellom forskning, utdanning og arbeidsliv

Kontaktpersoner

Institusjon som nominerer

Department of Sociology and Human Geography, Faculty of Social Sciences, University of Oslo (NO)

Name: Kjekshus, Lars Erik
E-post: l.e.kjekshus@sosgeo.uio.no
Adresse: Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi
Postboks 1096
0317 Oslo
Tlf: 928 38 918

Name:
E-post:
Adresse:
Tlf:

Om tiltaket

Når ble tiltaket satt i gang?

Iverksatt høsten 2011 første gang, men er siden revidert og endret slik at dagens format dateres til høsten 2018

Kort om tiltaket

Prosjektforum som nomineres til utdanningskvalitetsprisen er et organisasjons- og ledelsesemne på masternivå og inngår i det tverrfaglige masterprogrammet organisasjon, ledelse og arbeid. I Prosjektforum løser masterstudenter tverrfaglige prosjekter innen kartlegging, analyse og utvikling på oppdrag fra arbeidslivet. Studentene settes sammen i bredt sammensatte prosjektteam med tanke på fagbakgrunn og metodekompetanse. Sammen løser prosjektteamene oppdragene fra arbeidslivet og ser viktigheten av et godt arbeidslag. Det er særlig gruppearbeidet og det å håndtere krav fra oppdragsgiver som oppleves som det mest kritiske, men også det studentene rapporterer som mest lærerike. I Prosjektforum trekkes studentene aktivt inn i undervisningen og og bidrar med egen erfaring og bakgrunn til å etablere et aktivt læringsmiljø. Prosjektforum tilbys i andre semester i masterprogrammet og danner med dette en naturlig og integrert del av masterprogrammet. I første semester forberedes studentene på Prosjektforum med undervisning i basiskompetanse innen metode og spesialisert fordypning i grunnlagsproblematikk og organisasjonsteori. I semesteret etter Prosjektforum tar studentene fordypningsemner og i siste semester skriver studentene masteroppgave der de gjerne bruker erfaring og data de har ervervet seg fra Prosjektforum.

Hvordan oppfyller tiltaket kriteriene for Utdanningskvalitetsprisen?

HISTORIKK OG BAKGRUNN

Det er ikke lenger slik at samfunnsvitenskapelig utdanning kan foregå avskjermet og med liten grad av veiledning og innretning mot arbeidslivet. Tidligere var kanskje oppfattelsen at samfunnsvitenskapelig utdanning var for spesielt interesserte som skulle holde på med forskning og uten særlig arbeidsmessig relevans (Studiehåndbok UiO 1960-1965). I dag utdannes samfunnsvitere til et bredt repertoar av jobber og som inntar viktige posisjoner i offentlig byråkrati, ideelle organisasjoner og næringsliv. Likevel har praksis og arbeidslivserfaring spilt en liten rolle i de samfunnsvitenskapelige studieprogrammene. Dette

i kontrast til profesjonsutdanninger som lærere, sykepleiere, ingeniører, psykologer og leger hvor praksis er en naturlig del av utdanningen.

Et unntak var et emne som ble opprettet ved Universitetet i Oslo på tidlig på 60 tallet. Det ble da kalt «Industriseminaret». Dette var et samarbeidsprosjekt mellom akademia, arbeidsgiverforeningen (daværende N.A.F.) og arbeidstakerforeningen (LO). Initiativet ble tatt av Einar Thorsrud med mål om å skape en mer praksisnær forskning og undervisning. Industriseminaret skiftet navn til Prosjektforum i 1984 og ble plassert ved Senter for Teknologi, Innovasjon og Kultur (TIK) med Dag Gjestland som leder. Fram til 2011 var dette et semesteremne uten en bestemt faglig forankring, og studentene som tok emnet kom fra alle typer studier ved UiO. I forbindelse med overgangen til master- og bachelorprogrammer ble det vurdert å utvikle emnet da det ikke passet inn i den nye gradsstrukturen.

Det var behov for å forankre Prosjektforum i et eget masterprogram og utvikle det slik at det passet inn som en del av utdanningstilbudet og kunne bidra til å heve utdanningskvaliteten. Det ble opprettet et tverrfaglig masterprogram i organisasjon ledelse og arbeid der Prosjektforum inngikk som et emne. Emnet gir i dag innføring i ulike samfunnsvitenskapelige tilnærminger til studiet av organisasjoner og formidler kunnskap om fleksible, tverrfaglige og teambaserte arbeidsformer. I Prosjektforum løser masterstudenter tverrfaglige prosjekter innen kartlegging, analyse og utvikling. Prosjektforum har vist seg å gi ett vedvarende og vesentlig bidrag til forbedring av utdanningskvaliteten til masterprogrammet i organisasjon, ledelse og arbeid som er unikt i forhold til tilsvarende utdanninger.

HVA GJØR TILTAKET FREMRAGENDE OG NYSKAPENDE SETT I LYS AV LIKNEDE UTDANNINGER OG PÅ TVERS AV FAGFELT NASJONALT?

Studenter på Prosjektforum har en variert fagbakgrunn ved at OLA-programmet rekrutterer studenter fra alle de samfunnsvitenskapelige disiplinene. Undervisningen vektlegger dette ved å trekke studentene aktivt inn i undervisningen og ved å sette sammen prosjektteam som er bredt sammensatt med tanke på fagbakgrunn og metodekompetanse. Sammen løser prosjektteamene oppdragene fra arbeidslivet og ser viktigheten av et godt arbeidslag. Studentene rapporterer at det er særlig gruppearbeidet og det å håndtere krav fra oppdragsgiver som oppleves som det mest kritiske, men også det mest lærerike.

Oppdragsgiver spiller en helt sentral rolle i Prosjektforum og det brukes mye tid på å finne de rette prosjektene og de rette oppdragsgiverne. Oppdragsgiveren må ha interesse av Prosjektforum som en gjensidig læringsarena og bidra aktivt til studentenes læringsmuligheter, samtidig som de synes prosjektene er av så stor viktighet at de også ser betydningen for organisasjonens egen innovasjon og utviklingspotensialet.

«Det er verdifullt for virksomheter å samarbeide med akademia - det er en skikkelig "win-win". Selskapene får tilgang til sultne, faglig sterke, studenter som går på oppgaven med stor iver. Studentene får fin eksponering til arbeidslivet, samt kjenne på typiske problemstillinger knyttet til "teori og praksis" feltet» (Sitat fra oppdragsgiverevalueringen 2019).

Prosjektforum er nyskapende i utdanningssammenheng ved at det tvinger faglærerne til å ta tak i høyaktuelle problemstillinger som arbeidslivet er opptatt av og som utfordrer og innoverer teoriutvikling og forskning innen feltet. Nye problemstillinger som digitalisering og bærekraft utfordrer akademia på tvers av fagfelt og gjør at fagmiljøet bygger opp og utvider emneporteføljen og masteroppgaveveiledningen for å tilpasse oss dette.

Masterprogrammet er lagt opp slik at det i første semester gis undervisning i grunnlagsproblemer, teori og metode. I dette semesteret forberedes studentene på mulige problemstillinger og temaer som kan komme i Prosjektforum og på å kunne gi studentene en faglig tyngde og teorigrunnlag som gir de et godt utgangspunkt å bygge videre på i masterløpet. I andre semester tilbys Prosjektforum. (se figur 1 i vedlegg 1).

Fordelen ved å tilby Prosjektforum såpass tidlig i studieløpet er at studentene kan bygge videre på de arbeidslivserfaringene og det engasjementet de opplever gjennom Prosjektforum. De skjønner hvorfor vi tar opp ulike problemstillinger og de ser hvordan data de har samlet inn kan re-analyseres eller brukes som utgangspunkt for å hente nye data.

I tredje semester velger studenter spesialiseringsemner og fordyper seg i en valgt retning. Mange velger å bruke data generert gjennom Prosjektforum som utgangspunkt for nye analyser, for eksempel innenfor rammen av metodeemner. I siste semester gjennomfører de en masteroppgave med basis fra grunnlagsproblemer, Prosjektforum og fordypningsemner.

I HVILKEN GRAD GJENNOMFØRES TILTAKET I ET AKTIVT SAMARBEID MELLOM STUDENTER, ANSATTE OG ANDRE AKTUELLE AKTØRER, OG HVA FØRER SAMARBEIDET TIL?

Prosjektforum har et sterkt faglig miljø som støtter opp under prosjektgruppene gjennom undervisning og veiledning. Alle prosjektgruppene tildeles en veileder som har lang erfaring i å avgrense prosjektoppgaver som både gir læringsutbytte for studentene og har praktisk nytte for oppdragsgivere. Oppdragene er reelle og basert på inngåtte avtaler med eksterne oppdragsgivere og krever innsamling og bearbeiding av empiri. De skal være forankret i samfunnsvitenskapelig teori.

Prosjektforum er en arena for å kunne feile uten at det har dramatiske konsekvenser. Oppdragene tas på alvor, men oppdragsgiver er klar over at det skal være en arena for læring og engasjerer seg også på grunn av det. Dette gir en arena der en kan prøve ut nye ting, nye teorier og praksiser testes ut. Arbeidslivet utfordres på satte tenkemåter og teorier testes mot innøvde erfaringer.

En utfordring for studentene er å balansere kritikk og konformitet. Oppdragsgiver søker kritisk refleksjon men kritikken må oppleves som relevant ved at studentene får tilstrekkelig innsikt i virksomheten. Samtidig må ikke innsikten gå på bekostning av den kritiske distansen som kreves for å kunne gi nye perspektiver og ny innsikt for oppdragsgiver.

HVORDAN BYGGER TILTAKET PÅ EKSISTERENDE FORSKNING, UTVIKLINGSARBEID OG ERFARINGER?

Hensikten med emnet er å gi studenter erfaring med moderne arbeidsformer og problemstillinger i arbeidslivet, gi rom for tverrfaglige løsninger og vise hvordan ervervede samfunnsfaglige kunnskaper og forskning kan komme til anvendelse.

Oppdragsgivere kommer med dagsaktuelle problemstillinger og forventer at studenter kan bruke innarbeidede teorier og forskning på en ny måte som er tilpasset den virksomheten de blir bedt om å se på. Et eksempel på hvordan dette har sporet tilbake til forskningen er at Prosjektforum fikk stadig flere forespørsler med å se på konsekvenser av digitalisering opp mot organisasjonsendringer, HR-systemer, saksbehandling og ikke minst digitalt lederskap. Dette førte til et samarbeid mellom Institutt for informatikk (IFI) og Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi (ISS), både ved at Prosjektforum inkluderte veiledere fra IFI, samt at studentene ble tilbudt emner ved IFI og at det ble initiert samarbeid om forskningssøknader.

Fagmiljøet ved ISS jobber med en artikkel om utdanningskvaliteten ved Prosjektforum. Det er hentet inn tillatelse fra studentene til å bearbeide datamateriale fra studenterfaringer med Prosjektforum. Utgangspunktet er særlig de individuelle refleksjonsnotater som de leverer inn som del av mappeevalueringen i Prosjektforum. Refleksjonsnotatene viser den direkte læringsutbytte de har av Prosjektforum og hvordan de gjennom arbeidet med Prosjektforum lærer nye ferdigheter, teorianvendelse, praktisk problemløsning, konflikthåndtering og ikke minst forbereder dem på arbeidslivet.

Studien belyser hvordan Prosjektforum-studentene håndterer spenningsforholdet mellom forventningene fra oppdragsgivere i arbeidslivet om å være relevante og orienterte mot den lokale virkelighetsforståelsen ute i bedriftene og forventningene fra universitetet om å vise at de behersker de akademiske redskapene, som teorier og metoder. Spenningsforholdet utkrystalliserer seg spesielt gjennom bruk av teori i leveransene til oppdragsgivere. Et viktig spørsmål med implikasjoner for hvordan Prosjektforum og liknende arrangementer kan fungere som bro mellom academia og arbeidslivet er hvordan studentene lærer seg å stå i spenningsforholdet og dermed fastholde en hybrid posisjon i forhold til de to forventningshorisontene (altså uten å «velge side»). Studien er planlagt publisert i tidsskriftet «Higher Education», som er ledende på feltet studier av høyere utdanning.

HVORDAN HAR TILTAKET FORBEDRET STUDENTENES LÆRING OG BIDRATT VESENTLIG TIL UTVIKLING OG FORBEDRING AV UTDANNINGSKVALITETEN?

Prosjektforum er i seg selv utbytterikt for den enkelte student. Dette gir studentene innsikt i dagsaktuelle problemstillinger, det gir selvtilitt i møte med arbeidslivet og et kontaktnett med tanke på fremtidige jobb. Dette er dokumentert i en rekke karriereintervjuer av tidligere studenter som oppgir Prosjektforum som en viktig grunn til at de fikk jobb i ettertid, samt at de har hatt direkte læringsutbytte som de ser relevansen av i den jobben de nå er i. Noen sitater fra tidligere studenter viser dette (Karriereintervjuer, vedlegg: <https://www.uio.no/studier/program/org-ledelse-master/karriereintervjuer/>)

«OLA og spesielt Prosjektforum gav god læring i hvordan å styre og sikre fremgang i prosjekter med mange interessepartnere.»

«Det er vanskelig å si hva som avgjorde at jeg fikk tilbudet om stillingen, men det er helt klart at Prosjektforum spilte en rolle og at jeg i tillegg hadde skrevet en relevant masteroppgave i samarbeid med en oppdragsgiver. Å ha hatt reell kontakt med arbeidslivet gjennom studiet har vist seg å være tiltrekkende for arbeidsgivere.»

«Siden jeg jobber mye med organisasjonsutvikling, går arbeidsoppgavene rett inn i teoriene jeg lærte fra OLA. Jeg skriver mye og må ofte analysere og fremlegge tekster eller data. Jeg føler derfor at jeg har hatt spesielt stort utbytte av Prosjektforum.»

«Faglig sett, er det mye jeg kjenner igjen fra min tid på OLA. I og med at jeg jobber ute på prosjekter, føler jeg i tillegg at Prosjektforum virkelig har kommet til sin rett.»

Men et annet viktig aspekt ved Prosjektforum er at erfaringene fra emnet tas med senere i studieprogrammet. Data kan gjenbrukes i masteroppgaven, men ikke minst hjelper Prosjektforum studentene til å finne sine interesser i faget og øker engasjementet for å skrive masteroppgaver. OLA studenter sliter ikke med å finne spennende problemstillinger, men trenger kanskje hjelp til å avgrense seg.

Prosjektforum motiverer og masterprogrammet har liten frafallsprosent. Frafallet skjer primært før de reelt sett begynner på studiet. Det vil si at de får plass på andre studieretninger eller bestemmer seg for å ikke ta en mastergrad. Og tilnærmet ingen som har gjennomført Prosjektforum faller fra før de har fullført mastergraden.

Prosjektforum følges alltid opp med en egen dag med evaluering og diskusjon om læringsutbytte. Denne dagen tas det også opp hvilke mulige problemstillinger studentene kan ta med seg videre til en masteroppgave samt at roller og gjennomføring i selve Prosjektforum blir diskutert (Se utdrag fra disse evalueringene i vedlegg 3). Det som blir fremhevet av studentene som særlig lærerikt er å erfare et reelt prosjektarbeid der det er avgjørende at gruppearbeidet fungerer.

Erfaringen med at oppdragsgiver faktisk er interessert og villig til å diskutere teorier og aktuell forskning ga innsikt i relevansen av teoretiske fag og hvordan gjøre dette tilgjengelig for arbeidslivet.

Masterprogrammet i organisasjon, ledelse og arbeid har blitt det mest populære masterprogrammet på det samfunnsvitenskapelige og humanistiske fakultet med over 900 søkere til 60 plasser. Masterprogrammet ble tildelt 20 nye studieplasser fra KD nå i våres. Det store søkertilfanget gjør at det kreves over B i snitt for å få plass på programmet (vedlegg 2). Studentene rapporterer at de synes masterprogrammet er attraktivt på grunn av mulighetene for fordypning med 30 studiepoeng valgemner, men særlig skyldes det Prosjektforum og dette emnets arbeidslivsinnetning.

HVILKE UTFORDRINGER SØKER TILTAKET Å LØSE? HVORDAN BIDRAR TILTAKET TIL Å LØSE DISSE UTFORDRINGENE?

Samfunnsvitenskapelig utdanning har en stor utfordring med å gjøre studenter bevisste om at den kompetansen de erverver seg gjennom studiene har praktisk relevans. Samfunnsvitenskapelige

studenter rapporterer at de i liten grad vet om den kompetansen de besitter kan anvendes og til hvilke stillinger i arbeidslivet de kan søke seg inn i. Paradoksalt nok er det lav arbeidsledighet blant samfunnsvitere, men studenter kan likevel møte arbeidsmarkedet med lav tro på egne muligheter. Mer praksisnær undervisning kan gi økt kunnskap ikke bare om arbeidsmarkedet, men også om ens egen kompetanses anvendelighet. Dette krever mer ressurser og endret undervisningsform innen samfunnsvitenskapen. Den gamle forelesningsbaserte plenumsundervisningen blir utilstrekkelig.

Prosjektforum er en utradisjonell arena for læring både ved at studentene kommer i direkte berøring med oppdrag fra arbeidslivet, men også ved at veiledere og forelesere må forholde seg aktivt til oppdragene som studentene har. De må hjelpe til med å løse prosjektenes faglige utfordringer, enten det gjelder økt medbestemmelse i en endringsutsatt virksomhet som Aker BP, eller det er Statnetts utfordringer i prosjektstyring av transnasjonale team for legging av el-kabel mellom Norge og England, eller en ideell religiøs virksomhet som ønsker å fremme bærekraft som Håpets Katedral (eksempler fra Prosjektforumprosjekter, vedlegg 5).

HVILKE IDEER OG PLANER FINNES FOR VIDEREUTVIKLING AV TILTAKET?

En utfordring for Prosjektforum er å sikre gode og relevante oppdrag med oppdragsgivere som ser og forstår Prosjektforum som læringsarena. Spenningsforholdet mellom academia og arbeidslivet er både en styrke og utfordring i gjennomføringen av Prosjektforum. For å ytterligere styrke Prosjektforum som en samhandlingsarena har det blitt arrangert to år på rad et nettverksforum der tidligere oppdragsgivere og potensielle oppdragsgivere, veiledere, sensorer, faglærere og studenter ble invitert til et halvdagseminar. Dette ble initiert etter en ekstern evaluering av masterprogrammet i 2018. På nettverksforumet ble årets Prosjektforumprosjekter presentert og diskutert slik at oppdragsgivere kunne dele erfaring på tvers av prosjekter. Fagsensorer, forelesere og veiledere diskuterte med oppdragsgivere hva som var de gode prosjekter og hvordan de ulike rollene som oppdragsgiver, faglærer og veiledere skulle utvikles. Spenningsforholdet mellom academia og arbeidslivet ble diskutert og forventninger avklart.

Som nevnt så jobber også fagmiljøet ved Prosjektforum med en forskningsartikkel og et videre samarbeid med LINK for å kunne publisere en artikkel om betydningen av Prosjektforum for utdanningskvaliteten ved masterprogrammet i organisasjon, ledelse og arbeid.

HVORDAN KAN RESULTATER BRUKES AV ANDRE PÅ TVERS AV FAGOMRÅDER OG INSTITUSJONER?

Erfaringene fra OLA-programmet og med Prosjektforum formidles til resten av universitetet og er en inspirasjon til andre programmer som ønsker i større grad arbeidslivstilknytning og styrke forholdet mellom forskning, undervisning og arbeidsliv.

Modellen med nettverk, arbeidslivstilknytning og gjensidig læring kan brukes også på andre fagarenaer og er en effektiv måte å kople undervisning og forskning tettere til arbeidslivet.

OLA-programmet og Prosjektforum er et laboratorium for nytenkning innen undervisning og erfaringene er etterspurt på UiO. Programledelsen har holdt innlegg flere ganger i Studieprogramforum ved det Samfunnsvitenskapelige fakultet og har vært involvert og invitert til Universitetet i Oslos strategiseminar om koplingsarenaer for forskning, undervisning og arbeidsliv og innledet seminaret med erfaringer fra Prosjektforum og deltok i debattpanel.

Erfaringene fra Prosjektforum bør også komme andre høyskoler og universitet til gode og nomineres med dette til Utdanningskvalitetsprisen for høyere utdanning 2021 for å bidra til å videreutvikle og formidle tiltaket til flere. Prosjektforum er et fremragende eksempel på unikt samarbeid mellom arbeidslivet og academia, som legger til rette for høyere kvalitet og mer relevans i utdanningene.

Vedlegg:

1) Figur som viser Prosjektforums plassering i studieløpet til masterprogrammet i organisasjon, ledelse og arbeid.

- 2) Statistikk for OLA-programmet, søkertall, gjennomføring, yrkesaktivitet
- 3) Studentevaluering Prosjektforum 2019 og 2020
- 4) Oppdragsgiverevaluering 2019 og 2020
- 5) Oversikt over Prosjektforumsprosjekter 2019 og 2020

Vedlegg

Vedlegg

- * [Følgerevurdering UiO Utdanningsprisen 2021.pdf](#)
- * [Prosjektforum Vedlegg 2021.pdf](#)

Forhåndsvisning

Bekreft og send inn

Jeg bekrefter at oversendelsesbrev signert av institusjonens øverste leder er lastet opp